

ÖSSZEFOGLALÁS

Lakossági környezetvédelmi felmérés

A tolnai lakossági környezetvédelmi kérdőíves felmérés eredményeit összefoglalva a következők állapíthatók meg:

- a lakosság környezeti aktivitása alacsony (az összes háztartásba eljuttatott, és az interneten is elérhető kérdőívet 33 válaszadó töltötte ki),
- a válaszadókon belül viszonylag magas a közép- és érett korúak és az iskolázottak aránya, viszont kritikusan alacsony a 30 alatti fiatalok aránya,
- a válaszadók közel 90%-a tisztán látja, hogy a környezet szennyezése hatással van az egészségi állapotára,
- A környezeti problémákat az alábbi 3 területen érzik kritikusanak:
  - o **A táj (belterület, külterület) szemetessége, rendezetlensége,**
  - o **A szennyvízkezelés alacsony színvonala,**
  - o **A forgalmi zsúfoltság hatásai.**
- A lakossági aktivitás, a környezetügyekben fokozottabb szerepvállalás lehetőségét a válaszadók a következő területeken látják megvalósíthatónak:
  - o **A közterületek tisztaságának javítása,**
  - o **Hulladéktermelés csökkentése,**
  - o **A motorizáció csökkentése.**

Környezetegészség

A városi környezet bizonyosan hatással van az itt élők egészségére, életminőségére. Bár a város egész területére vetítve - és a megyei, de főként a dél-dunántúli átlagokhoz mérve - viszonylag kedvező a kép, de a városnak vannak olyan részei, ahol a lakosságot fokozottan érik kedvezőtlen környezeti hatások, ill. rendszeresen fennállnak környezeti konfliktusok.

- A nagyforgalmú utak mentén kockázati tényező a forgalomból eredő zaj és rezgés. A főúthálózat 15 m-nél keskenyebb szakaszain (*a Deák Ferenc út a Béri Balogh utcától a Damjanich utcáig tartó szakasza, a Kossuth Lajos utca, az Ady és Bajcsy utcák központi része*) 10 dB értéket megközelítő, esetleg meghaladó határérték túllépés (jelentős túllépés) is előfordulhat. Ez már okozhat káros egészségügyi hatást is, aminek kockázata függ az egyéni toleranciától is, de mindenképpen jelentős mértékben hozzájárul az ezen a városrészeken élők környezeti terheléséhez.
- A városi zöldterületek alacsony mértékű aránya, ill. pont a legjobban terhelt részeken ezek hiánya, vagy hiányossága bár önmagában nem kockázatonövelő tényező, de meglétük esetén jótékonyan hatnának a káros hatások kivédése érdekében. Egy keskeny, de többszintes zöld sáv is jelentős pormegkötő képességgel és zajcsillapító hatással rendelkezik.
- A közterületeken, ill. magánterületeken, valamint nagymértékben a külterületeken a parlagfű terjedése jelentős mértékben hozzájárulhat az allergiás megbetegedések számának növekedéséhez.

Természetvédelem

Ahogy fogynak a természetes, vagy természetközeli területek és értékek, úgy erősödnek fel a még megmaradt, megóvható értékek védelembe helyezésével kapcsolatos erőfeszítések. Tolna gazdag természeti értékekben, a város közigazgatási területét érinti a Duna-Dráva Nemzeti

Park területe és a Kabszeg-tó Természetvédelmi Terület. (A Kabszeg-tó legnagyobb értékét gazdag madárvilága képezi. Az 1999-es költés és téli fészkek számlálás alapján a gémtelepet 350-400 fészkek, illetve költő pár alkotja, ez jelenleg Tolna megye legjelentősebb gémtelepe. A gémtelep igazi ritkasága a selyem gém mellett, a kis- és nagykovács, a vörös- és szürke gém is fészket rak. Legnagyobb számban a bakcsó foglal helyet a vegyes gémtelepen. A nádasban további fajokkal, a törpegémmel és a bölömbikával is találkozhatunk). A Tolnai-Holtág területe a Natura2000 hálózat részét képezi.

Tolna város külterülete bővelkedik helyi védelem alá vonható természeti területekben, de sajnos eddig még nem létesült, így jövőben kiemelt természetvédelmi feladat. Ilyen területek lehetnek többek között a Mözs alatt fekvő Legelő dűlő, vagy a Fehér-víz, Tolna felett a Foki csatorna területei. Az egyedi tájértékek kataszterét Tolna város közigazgatási területén belül a természetvédelmi törvény alapján a DDNPI köteles elkészíteni, (ami eddig még nem készült el). A kataszterezés felgyorsításához az Önkormányzat és a helyi civil szervezetek közreműködése jelentős előrelépést eredményezhet.

Levegő

Tolna város környezeti levegője alapvetően tiszta, jó minőségű. Fő konfliktus forrás és veszélyeztetető kockázati tényező a főutak nagy forgalma, és az abból eredő légszennyezés, a mezőgazdaság porszennyezése, valamint a szennyvízelvezető és tisztító rendszerből eredő bűzszenyezés. Ehhez járul hozzá, és a légszennyező hatásokat súlyosbítja a közterületi zöldfelületek elhanyagolt állapota.

A megvalósítandó célok is ezek mentén fogalmaztak meg konkrét program javaslatokat, intézkedési terveket. Prioritási sorrendben talán a legfontosabb:

- A tervszerű zöldterület fejlesztés, zöldterület fenntartás, parlagfű irtás;
- A városi életet komoly mértékben zavaró bűzhatás mielőbbi megszüntetése, erre intézkedési csomag kidolgozása és végrehajtása;
- A motorizált közlekedés mértékének csökkentése a belterületen;
- Lakossági és ipari emissziók csökkentése, illegális égetések felszámolása.

Közlekedés

A közlekedés kibocsátásaival kapcsolatban - légszennyezés, zaj-rezgésterhelés, területfoglalás, zsúfoltság- a környezeti hatások növekedésének megállítása, szinten tartása és esetleges csökkentése lehetnek az elérendő célok.

Ezen általános célon belül külön hangsúllyal kell megfogalmazni, a város Deák F. – Szekszárdi – Arany J. –Dombori utcák, valamint a Kossuth L. utca által érintett lakosság és érzékeny objektumok (iskolák) közlekedésből származó környezeti (legnagyobb súllyal: zaj) terhelésének csökkentését.

Az Önkormányzat kezében levő legfontosabb beavatkozási lehetősége: a Bogyiszlót elkerülő Dombori kikötőhöz vezető út megépítésének előmozdítása¹.

Energiagazdálkodás

A település érdeke, hogy a biztonságos és a feltétlenül szükséges energiaellátásra fordított költség a lehető legkevesebb legyen. Egyre jobban előtérbe kerül az a körülmény is, hogy az energetika környezetre gyakorolt káros hatásai is mérséklődjenek. Ezeknek a

---

¹ Tolna Város Jegyzője, mint I. fokú építési hatóság a Fadd-Domboriban létesített „Terményszárító és tároló telep építésére a használati engedélyt végleges jelleggel megadta” az É. 2063-20/2007. ügyiratszámú határozatában. Az engedélyben a Nemzeti Közlekedési Hatóság szakhatósági hozzájárulásában előírta, hogy a „Dombori kikötő teherforgalmát legkésőbb 2008. év végéig a Bogyiszló községet elkerülő Dombori kikötőhöz vezető út nyomvonalára kell áthelyezni, azaz a forgalomba helyezési engedélyt ezen időpontig meg kell kérni.”

követelményeknek a teljesítéséhez tudatos energiagazdálkodásra van szükség, aminek intézményi hátterét csak az önkormányzat adhatja (tanácsadók, bizottságok esetleges bevonásával), hiszen csak az önkormányzat hivatott minden területen az egységes „városi” érdekeket képviselni.

Noha a város energia-költségvetését közvetlenül csak az önkormányzati intézményi energiafelhasználás és a közvilágítás terheli, fontos feladata lehet a lakossági energiatudatosság növelésében is.

Vizek

Tolna város kiemelkedően jó adottságú a vizeket tekintve. Megfelelő mennyiségű és minőségű felszíni és felszín alatti vízkészlettel rendelkezik. Ezek a vízbázisok azonban sérülékenyek. Létkérdés a rendelkezésre álló vízkinccs szakszerű és tervszerű azonnali védelme. Egy **komplex városi vízgazdálkodási koncepció kidolgozására** van szükség, mely a legnagyobb hangsúlyt a vízbázisok valós védelmére fekteti. A város elsődleges céljának a lakosok egészséges ivóvízzel való ellátásának kell lennie. Ennek megoldására szükséges a vízellátó rendszer részletes és alapos műszaki felülvizsgálata. Elsődleges a **jelenlegi sérülékeny vízbázis védelembe helyezése** új diagnosztikai megalapozó vizsgálatok alapján, a jelenlegi hatályos jogszabályok szerint. Azonnali intézkedéssel az egészségügyi határértéket meghaladó nitrát tartalmú vizet termelő **7. sz. kutat a vízellátásból ki kell kapcsolni**, a szennyeződés eredetét ki kell vizsgálni.

Ugyancsak kiemelkedő problémát jelent a város elavult csatornahálózata, és szennyvíztisztító telepe. Itt két komoly problémát említünk kiemelkedően. Az első - és talán leginkább zavaró - a **bűzhatás**, mely érthetően a lakosság körében is nagy elégedetlenséget vált ki. A másik, hogy a **szennyvíztisztító rendszer elavult**, és a megnövekedett szervesanyag terhelést nem képes a vonatkozó jogszabályban meglévő határértékig tisztítani. Emiatt egyrészt jelentősebb terhelést jelent a Dunának, másrészt évről-évre progresszív módon emelkedő mértékben bírságot fizet.

Tolna város felszíni vizeit tekintve a Holt-Dunával kapcsolatos problémákat emeljük ki. Itt az ideje, hogy a város a **Holt-Duna** felé forduljon, és mint intézmény, mint civil lakosok is tegyenek a holtág javulásáért. Legnagyobb gondot a holtág vízszint szabályozása jelenti, ugyanis a holtág eutrofizációja az elmúlt években szemmel láthatóan felgyorsult. Ehhez elengedhetetlen a más érintett önkormányzatokkal való együttműködés. Nem szabad megvárni, hogy a romló állapotok visszafordíthatatlanná váljanak. Fontos, hogy **meghatározzák a holtág vízhasználatának lehetőségeit, és határait**. Hosszútávon a holtágot zöldfolyosóként, pihenőterületként is be lehet illeszteni a városszerkezetbe.

Föld

A város a Rendezési Tervvel, annak módosításával tudja leghatékonyabban az egyes területhasználatokat befolyásolni, a környezeti konfliktusokhoz vezető területhasználatokat elkerülni. A külterületi és belterületi talajok állapotára (károsodására, szennyeződésére) vonatkozó rendszeres adatgyűjtéssel és beavatkozások elindításával csökkenthetők az ebből fakadó környezeti (egészségügyi) kockázatok.

Hulladékgazdálkodás

A tolnai lakosok jelentős része a helyi hulladékgazdálkodás színvonalán keresztül ítéli meg a környezetvédelem színvonalát. A regionális hulladékgazdálkodási rendszer 2009-2010-ben várható indulása rendkívül komoly hatással lesz a helyi hulladékügyre. Az uniós előírásoknak megfelelő szolgáltatások a jelenlegihez képest jóval magasabb költséget jelentenek mind a

lakosság, mind a vállalkozások számára. Erre a változásra lakosságot és a vállalkozásokat is fel kell készíteni, a szelektív hulladékgyűjtésben, a házi komposztálásban, stb. rejltő lehetőségeket – részben a szemétdíj növekedési ütemének csökkentése érdekében is- ki kell használni. Várhatóan növekszik az illegális hulladéklerakások aránya, amire viszont az Önkormányzatnak (bevonva a potenciális együttműködő partnereket) kell felkészülnie.

A várhatóan 2009. július 15-ig üzemelő tolnai hulladéklerakó átmeneti rekultivációját a regionális program keretében végzik el, a végleges rekultiváció és a 15-20 éves monitoring viszont az Önkormányzat kötelezettsége lesz.

Zaj-rezgés

Tolnán átmenő Dombori kikötői teherforgalom csökkentése, majd megszüntetése érdekében a Bogyiszló községet elkerülő, Dombori kikötőhöz vezető út megépítésének minden lehetséges módon való előmozdítása. Ezáltal csökkenthető az átmenő- és a bekötő utak által érintett, sűrűn lakott településrészek zajterhelése. A közúti forgalmi zaj csökkentésére komoly lehetőségek vannak a helyi néhány százméteres gépjárműhasználat önkéntes korlátozásában, a gyaloglás és kerékpározás kedvező egészségügyi hatásainak propagálásában. A várhatóan növekvő rendezvényi, lakóterületi zajok elfogadható keretek között tartására a helyi zajos rendelet megalkotása kínál lehetőséget.

Környezetbiztonság

Tolna város veszélyeztetettsége többirányú. A település a Paksi atomerőmű 30 km-es sugarán belül nukleáris baleset által, a Tolnai Agrokémiai Egyesülés, mint alsó küszöbértékű veszélyes üzem (2008-ban kikerült ebből a körből!) által, közlekedési veszélyeztetettség (közúti vegyi katasztrófa) által, árvízi-belvíz által, rendkívüli időjárási viszonyok (szél-hóvihár, felhőszakadás) által, és tüzek, robbanások által veszélyeztetett.

Tolna város rendelkezik a különböző katasztrófahelyzeteket feltáró veszélyeztetettség elemzéssel és az intézkedésekre vonatkozó tervekkel, továbbá a lakossági tájékoztatás célját szolgáló „Katasztrófavédelmi Tájékoztató füzettel”.

A fenti tervek lakosságot érintő fejezeteinek ismertségét, különös tekintettel a riasztások értelmezésére, a prevenció lehetőségeire, a veszélyhelyzeti együttműködések pontos tartalmára vonatkozóan határozottan növelni szükséges.

Önkormányzati környezetvédelem

A települési környezetvédelem első számú letéteményese a helyi önkormányzat.

A környezetvédelmi feladatok ellátásának mennyiségi és minőségi jellemzőit nagymértékben befolyásolja az a szervezeti felépítés, amelyben az önkormányzati környezetvédelmi munka folyik. Megítélésünk szerint jelentősen javítani szükséges a helyi környezetügy képviselőjét úgy az Önkormányzatban (Önálló Környezetvédelmi Bizottság létrehozása), mint a Hivatali munkában (Környezetvédelmi referensi munkakör létrehozása), valamint az önkormányzat és a lakosság (civilszervezetek) közötti együttműködésben (Környezetvédelmi Tanácsadó Testület létrehozása, működtetése).